

**Structurele, culturele en gezinsfactoren
als determinanten van vaderlijke betrokkenheid
onder etnische bevolkingsgroepen in Nederland.**

Matthijs de Fauw

18 juni 2017

Masterthesis Sociologie 2016-2017

Eerste lezer: Prof. Dr. Renske Keizer

Tweede lezer: Dr. Kasia Karpinska

Abstract

In deze scriptie is er onderzoek gedaan naar de mate waarin structurele, culturele en gezinsfactoren de betrokkenheid van de vader voorspellen binnen twee-ouder gezinnen met een Marokkaanse, Turkse, Surinaamse en Antilliaanse achtergrond in Nederland. Dit is gedaan met de data van het *Netherlands Kinship Panel Study – Sociale Positie en Voorzieningsgebruik van Allochtonen* (NPKS-SPVA). In de analyse zijn de Marokkaanse en Turkse vaders ($n = 193$) en Surinaamse en Antilliaanse vaders ($n = 78$) samen genomen. Uit de regressie analyses is gebleken dat onder Turkse en Marokkaanse vaders alleen egalitaire genderattitudes een voorspellende factor is voor betrokken vaderschap, terwijl voor Surinaamse en Antilliaanse vaders geen enkele factor voorspellend was. De verschillen in groepskenmerken tussen de verschillende etnische groepen zijn klein gebleken. Naar aanleiding van deze resultaten is het aan te bevelen om in toekomstig onderzoek ook andere factoren mee te nemen in de analyse, aangezien de factoren die in deze scriptie centraal stonden betrokken vaderschap onder Surinaamse en Antilliaanse vaders voorspellen. Voorbeelden van deze factoren zijn kind-, partner en buurtfactoren.

Trefwoorden: Betrokken vaderschap, determinanten, etnische minderheden, Nederland.

Inleiding

De afgelopen decennia is het belang van een betrokken vader bij de opvoeding van het kind veelvuldig onderzocht. Zo is er bekend dat een betrokken vader een positieve rol kan spelen in de ontwikkeling van het kind (Lamb & Tamis-LeMonda, 2014). Vaders spreken bijvoorbeeld doorgaans op een hoger taalniveau met het kind ten opzichte van de moeder (Leaper, Anderson, & Sanders, 1998). Hierdoor leveren betrokken vaders een unieke en positieve bijdrage aan de taalontwikkeling van het kind (Rowe, Coker, & Pan, 2004). Ook zou een hogere mate van

vaderlijke betrokkenheid positief samenhangen met hogere onderwijsprestaties van het kind (Flouri & Buchanan, 2004). Vanwege de positieve invloed die een betrokken vader kan hebben op het kind, is het van belang dat de determinanten van vaderlijke betrokkenheid in kaart worden gebracht.

In deze studie wordt de betrokken vaderschap gezien als het directe contact tussen de vader en het kind (Lamb, Pleck, Charnov, & Levine, 1987). Dit directe contact is aanwezig wanneer de vader direct voor het kind zorgt of op het moment dat de vader en het kind gezamenlijk een activiteit uitvoeren. Voorbeelden hiervan zijn het kind helpen met aankleden of met het kind praten over zijn of haar problemen. Aangezien de moeder in de Westerse samenleving vaker aan het werk is en dus niet altijd thuis is voor het kind, wordt de directe interactie tussen vader en kind steeds belangrijker gevonden (Harris & Morgan, 1991). Door de veranderde rol van de moeder, lijkt de vader zich meer in te zetten in het huishouden én de opvoeding van de kinderen (Hook, 2006), wat een meer directe en interactieve manier van betrokkenheid is. Vanwege deze ontwikkelingen wordt er in deze scriptie vaderlijke betrokkenheid gezien als de interactie tussen de vader en het kind.

De determinanten van vaderlijke betrokkenheid zijn al in grote mate bekend, voornamelijk onder autochtone vaders. Er is reeds aangetoond dat onder autochtone vaders structurele, culturele en gezinsfactoren invloed hebben op de mate waarin een vader betrokken is bij het kind. Zo is gebleken dat het hebben van een hoger inkomen (Yeung, Sandberg, Dabis-Kean, & Hofferth, 2001), niet-traditionele opvattingen over de verdeling van gender rollen (Bulanda, 2004) en het ervaren van een stabiel huwelijk (Kalmijn, 1999), positief samen hangen met een grotere betrokkenheid van de vader. Het hebben van een kind met een lastiger temperament (McBride, Schoppe, & Rane, 2002) en de aanwezigheid van conflicten tussen de ouders van het kind hebben juist een negatieve uitwerking op de mate waarin de vader betrokken is bij het kind (Hohmann-Marriott, 2011).

De voorspellende waarde van de determinanten van betrokken vaderschap onder de autochtone vaders lijken echter te verschillen met de voorspellende waarde van de determinanten van betrokken vaderschap onder etnische minderheden. Voornamelijk in de Verenigde Staten zijn deze determinanten onder etnische minderheden onderzocht. Zo is gebleken dat het hebben van een lagere sociaal economische status voornamelijk een negatieve invloed heeft op de betrokkenheid van de vader onder de blanke bevolking in vergelijking met Afro-Amerikaanse vaders (King, Harris, & Heard, 2004). Ook het hebben van niet-egalitaire attitudes ten aanzien van de genderrol verdeling is een grotere voorspeller voor niet betrokken vaderschap onder blanke Amerikaanse vader dan onder Latijns-Amerikaanse vaders (Toth & Xu, 1999).

De studies die vaderlijke betrokkenheid onder etnische minderheden en migranten hebben onderzocht, hebben voornamelijk de nadruk gelegd op één of twee ‘sets’ van factoren die geschaard kunnen worden onder structurele, culturele of gezins-factoren. Zo heeft het onderzoek van King et al. (2004) zich gefocust op de sociaal economische status van de vader en het geslacht van het kind, maar zijn de attitudes ten aanzien van de genderrol verdeling niet in de analyses opgenomen. Toth en Xu (1999) hebben echter laten zien dat de attitudes ten aanzien van de genderrol verdeling van invloed zijn op de mate waarin vaders betrokken zijn bij hun kinderen. In dit onderzoek zijn echter de leeftijd en geslacht van het kind weer niet opgenomen, terwijl ook deze kenmerken van het kind een invloed hebben op de mate waarin vaders betrokken zijn (Hofferth, 2003; King et al., 2004).

Het includeren van zowel structurele, culturele als gezinsfactoren in het onderzoek naar determinanten van vaderschap onder etnische minderheden is echter wel van belang. Er bestaat namelijk een samenhang tussen deze verschillende factoren. Als voorbeeld hangt een lager inkomen en opleidingsniveau en een hoge mate van religiositeit samen met een lagere mate van vaderlijke betrokkenheid (McLoyd, Cauce, Takeuchi, & Wilson, 2000; Taylor, Tucker, &

Mitchell-Kernan, 1999). Ook blijkt dat een hogere mate waarin de ouders van het kind conflict hebben met elkaar hebben, wat doorgaans tot een lagere vaderlijke betrokkenheid leidt (Coley & Morris, 2002), negatief samen te hangen met het inkomen van de vader (Coley & Hernandez, 2006). Om te onderzoeken wat de unieke voorspellers zijn van betrokken vaderschap onder etnische minderheden, is het goed om alle factoren in een model samen te brengen..

Hoewel er veel onderzoek is gedaan naar de determinanten van vaderlijke betrokkenheid onder etnische minderheden in Amerika, is er nauwelijks bekend welke factoren betrokken vaderschap onder etnische minderheden in Nederland beïnvloeden. Het is relevant om ook in de Nederlandse context onderzoek te doen naar betrokken vaderschap, omdat er verschillen zijn tussen de groeps-eigen kenmerken van etnische minderheden in de Verenigde Staten enerzijds en in Nederland anderzijds die van invloed kunnen zijn op de mate van vaderlijke betrokkenheid. Zo kennen Afro-Amerikanen een geschiedenis van slavernij, onderdrukking en racisme waarbij de ‘blanke’ Amerikanen superieur zijn en de ‘zwarte’ Amerikanen inferieur (Hill, 2001). Deze geschiedenis zou een verklaring kunnen zijn voor het onderscheid wat Afro-Amerikaanse ouders maken in de opvoeding van zonen en dochters. Zo zouden ouders in hogere mate beschermend zijn voor hun zonen in vergelijking met hun dochters, aangezien een Afro-Amerikaanse man in vergelijking met een Afro-Amerikaanse vrouw, vaker het mikpunt is van stereotypingen en discriminatie. Latijns-Amerikaanse vaders zouden weer gekenmerkt worden door een grotere emotionele betrokkenheid bij hun kinderen en zouden binnen de familie verantwoordelijkheid belangrijk vinden (Glass & Owen, 2010). Deze kenmerken hebben een positief effect op de betrokkenheid van de vader.

De geschiedenis van slavernij van Afro-Amerikaanse vaders en culturele familie waarden bij Latijns-Amerikaanse vaders hebben een invloed op de mate waarin zij betrokken zijn bij hun kinderen. Deze kenmerken zijn niet of op een andere manier van toepassing bij etnische minderheden in Nederland. Zo hechten Turkse en Marokkaanse gezinnen ook belang

aan familiewaarden, maar gaat het meer om het hooghouden van de eer van de familie (Bucx & de Roos, 2015), wat niet het geval is bij Latijns-Amerikanen. Daarnaast hebben de Turkse, Marokkaanse, Surinaamse en Antilliaanse gezinnen een migratie achtergrond, terwijl Afro-Amerikaanse gezinnen al meerdere generaties in Amerika wonen (Hattery & Smith, 2007).

Vanwege het beperkt aantal studies die gekeken hebben naar structurele, culturele en gezinsfactoren in relatie tot vaderlijke betrokkenheid onder etnische minderheidsgroepen en de beperkte kennis over de determinanten van vaderlijke betrokkenheid onder migrantengroepen in Nederland, zal in deze studie de determinanten van vaderlijke betrokkenheid onder vader met een Marokkaanse, Turkse, Surinaamse en Antilliaanse achtergrond in Nederland worden bestudeerd. Deze vier groepen hebben de grootste populatie omvang in Nederland, als het gaat om migrantengroepen in Nederland (Pels, Distelbrink, & Postma, 2009). De vraag die in deze scriptie centraal zal staan is: In welke mate voorspellen structurele, culturele en gezinsfactoren de betrokkenheid van de vader binnen twee-ouder gezinnen met een Marokkaanse, Turkse, Surinaamse en Antilliaanse achtergrond in Nederland?

Deze vraag heeft ook een maatschappelijke relevantie. Er bestaat namelijk discrepantie tussen de vraag en aanbod van professionele opvoedingsondersteuning voor gezinnen afkomstig uit besproken bevolkingsgroepen in Nederland (Van den Broek, Kleijnen, & Keuzenkamp, 2010). Zo krijgen gezinnen met een migrantenachtergrond relatief weinig opvoedingsondersteuning, terwijl hier wel behoefte aan is. Een van de oorzaken van deze discrepantie, is de beperkte kennis van professionals over de opvoeding in de migratie context. Om een betere aansluiting van opvoedingsondersteuning te creëren, is het waardevol om te weten welke factoren van invloed zijn op vaderlijke betrokkenheid binnen deze gezinnen. Dit inzicht kan leiden tot betere aansluiting van opvoedingsondersteuning bij gezinnen van Marokkaanse, Turkse, Surinaamse en Antilliaanse afkomst. Vanuit een betere aansluiting van

de opvoedingsondersteuning kan de betrokkenheid van de vader onder de genoemde etniciteiten vergroot worden.

Theoretisch Kader

In deze scriptie wordt stil gestaan bij structurele, culturele en gezinsfactoren. Onder structurele factoren worden het opleidingsniveau en het inkomen van de vader verstaan. Religie en gender rol verdeling vallen onder culturele factoren en in deze scriptie worden het geslacht van het kind en de mate van ouderlijk conflict als gezinsfactoren gezien. Deze indeling is naar eigen inzicht gemaakt. De factoren konden gemeten worden aan de data van de *Netherlands Kinship Panel Study – Sociale Positie en Voorzieningengebruik van Allochtonen* (NPKS-SPVA). De meting van betrokken vaderschap in deze dataset betreft een relatieve maat, wat wil zeggen dat aan de vaders is gevraagd in welke mate zij, in vergelijking met hun vrouw, betrokken zijn bij de opvoeding van hun kinderen.

Structurele factoren

Inkomen

Een hoger inkomen wordt veelal gerelateerd aan een hogere mate van vaderlijke betrokkenheid (McLoyd et al., 2000; Yeung et al., 2011). Wanneer een vader een hoger inkomen heeft, draagt dit bij aan de vergroting van het economisch kapitaal van de vader en het gezin (Bourdieu, 1986). Economisch kapitaal is het bezit van een persoon wat direct kan worden omgezet in geld. Er wordt geredeneerd dat een grotere waarde van het economisch kapitaal dat ouders hebben, resulteert in een grotere betrokkenheid bij de kinderen. Het economisch kapitaal kan door de ouders namelijk worden geïnvesteerd in de kinderen (Haveman & Wolfe, 1994). Zo kan een vader die een hoger inkomen heeft zijn kapitaal gebruiken om bepaalde activiteiten met het

kind te doen, zoals het bezoeken van een pretpark, waardoor de (relatieve) betrokkenheid van de vader groter is. Ook heeft de vader meer financiële middelen om zijn kinderen te ondersteunen (Goode, 1982). Een voorbeeld is dat door het aanschaffen van (extra) educatief materiaal de mogelijkheid wordt geboden om als vader samen met het kind dit materiaal door te nemen.

Een hoger inkomen kan echter ook samenhangen met een lagere mate van vaderlijke betrokkenheid. Op het moment dat de vader fulltime werkt en daardoor een relatief hoog inkomen heeft, kan hij door de volle werkweek die hij heeft minder vaak thuis zijn en betrokken zijn bij zijn kinderen (Brayfield, 1995). Dit verband kan ook vanuit het rationele keuze perspectief benaderd worden. Binnen het gezin kunnen de ouders verschillende rollen hebben opgenomen, om op zo efficiënt mogelijke wijze verschillende taken uit te voeren (Becker, 1991). Zo kan op traditionele wijze de vrouw huishoudelijke taken en de opvoeding van de kinderen op zich nemen en de man het inkomen door middel van arbeid verzorgen. Wanneer zij zich specialiseren in deze taken, worden ze efficiënter in de taken die ze doen en is het minder rendabel wanneer de man de taken van de vrouw uitvoert en andersom. Dat is de reden dat volgens dit perspectief beide ouders zich focussen op hun eigen taken. Inhoudelijk betekent dit dat wanneer in een huishouden de man de kostwinnaar is en de vrouw het huishouden verzorgt en de kinderen opvoedt, de vader minder gericht is op de opvoeding van de kinderen en dus minder betrokken is. Een hoger inkomen kan dus positief samenhangen met vaderlijke betrokkenheid, maar een negatieve samenhang is ook mogelijk.

Het is waarschijnlijk dat een hoger inkomen van Turkse en Marokkaanse vaders leidt tot een lagere betrokkenheid, zeker in vergelijking met Surinaamse vaders. Er is namelijk gebleken dat Turkse en Marokkaanse vaders in vergelijking met Surinaamse vaders meer waarde hechten aan het kostwinnerschap verzorgd door de man, terwijl de vrouw thuis voor de kinderen zorgt (Pels et al., 2009). Er wordt dus verwacht dat voor Turkse en Marokkaanse

vaders een groter economisch kapitaal leidt tot een lagere mate van vaderlijke betrokkenheid. Voor Surinaamse en Antilliaanse vaders wordt juist een positief effect van inkomen op vaderlijke betrokkenheid verwacht. Antilliaanse en Surinaamse vrouwen participeren in vergelijking met Turkse en Marokkaanse vrouwen in hogere mate op de arbeidsmarkt, waardoor Surinaamse en Antilliaanse vaders niet altijd fulltime moeten werken om financiële zekerheid te waarborgen binnen het gezin (Huijnk & Andriessen, 2016). Omdat Antilliaanse en Surinaamse stellen in mindere mate specialiseren in huishoud- en werktaken, zal de vader meer geneigd zijn om betrokken te zijn bij het kind. Op het moment dat er meer economisch kapitaal aanwezig is en vaders dit kunnen investeren in hun kinderen, zullen zij ook in een hogere mate betrokken zijn bij de kinderen. Voor Turkse en Marokkaanse vaders wordt dus een negatief effect van inkomen op betrokken vaderschap verwacht, terwijl voor Surinaamse en Antilliaanse vaders een positief effect wordt verwacht. Op basis van het voorgaande zijn de volgende hypothesen opgesteld: (1a) Een hoger inkomen leidt onder Surinaamse en Antilliaanse vaders tot een relatief hoger aandeel in de opvoedtaken. (1b) Een hoger inkomen leidt onder Turkse en Marokkaanse vaders tot een relatief lager aandeel in de opvoedtaken.

Opleidingsniveau

Een hogere opleiding is geassocieerd met een hogere mate van vaderlijke betrokkenheid (Marsiglio, 1991), ook onder etnische minderheden (Cabrera, Hofferth, & Chae, 2011; Hofferth, 2003). Een verklaring kan gevonden worden in de relatie tussen een hoger opleidingsniveau en de kijk op de rolverdeling tussen de vader en moeder binnen het huishouden. Op het moment dat een vader een hogere opleiding heeft, betekent dit dat de vader een groter menselijk kapitaal heeft (Becker & Tomes, 1986). Menselijk kapitaal kan worden beschreven als de kennis en vaardigheden die men opdoet (Marsiglio, 1991). Deze kennis en vaardigheden kan worden ingezet in bijvoorbeeld het opvoeden van de kinderen. In de context

van vaderlijke betrokkenheid betekent dit dat een groter menselijk kapitaal van de vader kan resulteren in een groter bewustzijn van zijn rol als vader en partner (Kalmijn, 1999). Door het groter menselijk kapitaal kan de vader op deze manier meer egalitaire genderattitudes hebben en is hij meer betrokken bij zijn kinderen. Onder Surinaamse vaders is de positieve relatie tussen opleidingsniveau en vaderlijke betrokkenheid geconstateerd (Bucx & de Roos, 2015; Pels et al., 2009).

Een lager opleidingsniveau zou juist samenhangen met een traditionele kijk op de genderrol verdeling in het huishouden leiden, wat zou leiden tot minder betrokkenheid van de vader (Kalmijn, 1999). Vaders met een lagere opleiding zien zich, in vergelijking met vaders met een hogere opleiding, voornamelijk als kostwinnaar (King, Harris & Heard, 2004). Deze vaders hebben in de regel een lager inkomen, waardoor ze het noodzakelijk zien om veel te werken om op die manier voldoende inkomen te realiseren. Een egalitaire genderrolverdeling heeft derhalve niet de prioriteit en is ook niet altijd mogelijk. Onder Turkse en Marokkaanse mannen is echter gebleken dat een lager opleidingsniveau niet per definitie zorgt voor een traditionelere houding ten opzichte van de opvoedtaken (Distelbrink & Loozen, 2005). Dit zou onder meer te maken hebben dat de traditionele rolverdeling van de ouders gebruikelijk is in de Turkse en Marokkaanse cultuur, ongeacht het opleidingsniveau. Er kan dus verwacht worden dat het opleidingsniveau onder Turkse en Marokkaanse vaders een minder grote voorspellende waarde heeft dan onder Surinaamse en Antilliaanse vaders. Daarom is de volgende hypothese opgesteld: (2) De positieve relatie tussen opleidingsniveau en het aandeel van de vader in de opvoedtaken is sterker voor Surinaamse en Antilliaanse vaders dan voor Turkse en Marokkaanse vaders.

Culturele factoren

Egalitaire genderrol verdeling

Zoals al eerder vermeld, kan het hebben van een egalitaire genderrol verdeling positief uit werken op de mate waarin vaders betrokken zijn bij hun kinderen. De verdeling van zorgtaken die betrekking hebben tot het kind zouden gedreven worden door de overtuiging die de ouders hebben over gender specifieke rollen (Deutsch, Lussier, & Servis, 1993). Wanneer de ouders de overtuiging hebben dat de man en de vrouw een gelijke bijdrage zouden moeten hebben in huishoudelijke taken en het inkomen, zou dit er toe leiden dat zorgdragende taken met betrekking tot het kind gelijk verdeeld zijn en de betrokkenheid van de vader groter is (Bulanda, 2004). Ook onder etnische minderheden blijkt dat vaders meer betrokken zijn bij hun kinderen op het moment dat ze egalitaire opvattingen hebben ten aanzien van de gender rol verdeling (Hofferth, 2003).

Er is bekend dat Surinamers en Antillianen meer egalitaire opvattingen hebben over de genderrol verdeling, terwijl Turken en Marokkanen hier vaak traditioneler over denken (Huijnk & Andriessen, 2007). Onder de tweede generatie Turken en Marokkanen worden de traditionele attitudes echter wel meer losgelaten en lijken er meer egalitaire genderrol attitudes te worden aangenomen (Bucx & de Roos, 2015). De variantie in de attitudes ten aanzien van de genderrol verdeling zal onder Turkse en Marokkaanse gezinnen dus groter zijn dan onder Surinaamse en Antilliaanse gezinnen, waar voornamelijk egalitaire genderrol attitudes zijn aangenomen. Het positieve effect van egalitaire gender rol opvattingen op vaderlijke betrokkenheid zal dus sterker zijn onder Turkse en Marokkaanse vaders dan onder Surinaams en Antilliaanse vaders. Op basis hiervan kan de volgende hypothese worden opgesteld: (3) De positieve relatie tussen een egalitaire attitude ten aanzien van de genderrol verdeling en het aandeel van de vader in de opvoedtaken is sterker voor Turkse en Marokkaanse vaders dan voor Surinaamse en Antilliaanse vaders.

Religiositeit

De mate waarin de vader religieus is kan ook van invloed zijn op de mate waarin vaders betrokken zijn bij hun kinderen, zowel op positieve als negatieve wijze. Religieuze bijeenkomsten zoals kerkbezoeken, maar ook religieuze onderwijzing thuis zorgen voor mogelijkheden om als vader meer tijd te spenderen met het kind (King, 2003; Wilcox, 2002). Daarnaast is binnen verschillende religieuze stromingen het familieleven belangrijk en wordt er ook door religieuze leiders opgeroepen om te investeren in het gezin, ook als vader zijnde (Abbott, Berry, & Meredith, 1990). Op deze manier kan een hoge mate van religiositeit leiden tot een grotere betrokkenheid van de vader. Deze verklaringen zijn voornamelijk gegeven voor het christendom (Wilcox, 2002).

Religiositeit kan echter ook negatief samen hangen met een lagere mate van vaderlijke betrokkenheid. In religieuze stromingen kunnen er namelijk traditionele normen worden aangehouden als het gaat om de verdeling van de opvoeding tussen de ouders van het kind (King, 2003). In dat geval wordt de vrouw gestimuleerd om thuis te blijven voor de kinderen, terwijl de man het inkomen moet verzorgen. In studies onder etnische minderheden in de Verenigde Staten is gevonden dat een hogere mate van religiositeit samenhangt met een lagere mate van vaderlijke betrokkenheid (McLoyd et al., 2000; Taylor et al., 1999).

Ook binnen Marokkaanse en Turkse gezinnen in Nederland kan het islamitisch geloof een leidraad zijn om huishoudelijke en arbeidstaken op een traditionele manier in te vullen (Bucx & de Roos, 2015; Pels et al., 2009). Islamitische normen en waarden worden echter ook gebruikt als argument om genderrol verdelingen op een niet-traditionele wijze in te vullen, wat weer kan leiden tot een grotere betrokkenheid van de vader in het gezin (Pels et al., 2009). Binnen Surinaamse en Antilliaanse gezinnen lijkt de invloed van religiositeit minder sterk in vergelijking met Turkse en Marokkaanse gezinnen, maar dit kan wellicht verklaard worden

door de constatering dat Antilliaanse en Surinaamse gezinnen minder religieus zijn (Gijsberts & Dagevos, 2010).

Vrijwel alle Turkse en Marokkaanse Nederlanders zien zichzelf als moslim, terwijl van de Surinaamse en Antilliaanse Nederlanders ongeveer 60% zichzelf als religieus ziet (Gijsberts & Dagevos, 2010). De religies die het meeste voorkomen onder Surinaamse en Antilliaanse Nederlanders zijn het christendom, hindoeïsme en de islam. In vergelijking met Turkse en Marokkaanse vaders, is er onder Surinaamse en Antilliaanse vaders meer variantie te zien als het gaat om de mate waarin de vaders religieus zijn en religieuze bijeenkomsten bezoeken. Daarom heeft religiositeit waarschijnlijk een kleinere voorspellende waarde heeft onder Turkse en Marokkaanse vaders dan onder Surinaamse en Antilliaanse vaders. Aangezien religiositeit een positieve of een negatieve invloed kan hebben op de mate waarin vaders betrokken zijn bij hun kinderen, zijn de volgende hypothesen opgesteld: (4a) De positieve relatie tussen religiositeit en het aandeel van de vader in de opvoedtaken is sterker voor Surinaamse en Antilliaanse vaders dan voor Turkse en Marokkaanse vaders. (4b) De negatieve relatie tussen religiositeit en het aandeel van de vader in de opvoedtaken is sterker voor Surinaamse en Antilliaanse vaders dan voor Turkse en Marokkaanse vaders.

Gezinsfactoren

Geslacht van het kind

Wanneer een man vader is van zonen, zou hij meer betrokkenheid bij zijn kinderen tonen, dan wanneer hij vader is van alleen dochters (Harris & Morgan, 1991). Vaders kunnen een bepaalde genderspecifieke opvoeding en ontwikkeling voor hun zonen voor ogen hebben omdat de ouderschapsvaardigheden van de vader beter aansluiten op de behoeften van zonen dan dochters (Lundberg, McLanahan, & Rose, 2007). Wanneer het voor een vader belangrijk is dat een zoon

bepaalde uitkomsten op bijvoorbeeld sociaal gebied laat zien, zal hij actiever zijn in de opvoeding van zijn zoon en dus meer betrokken zijn. Een genderspecifieke opvoeding ligt hier dan aan ter grondslag. Daarnaast kan betrokken vaderschap bij zonen, meer dan bij dochters, ook een sociale verwachting zijn waaraan vaders gehoor aan geven (Morgan, Lye, & Condran, 1988).

Het geslacht van het kind lijkt dus van belang te zijn voor de mate waarin vaders betrokken zijn bij hun kinderen. Ook onder etnische minderheden is gebleken dat de mate waarin vaders betrokken zijn bij hun kinderen groter is op het moment dat de vader zonen heeft (King et al., 2004). Binnen Turkse en Marokkaanse gezinnen wordt er nog een relatief groot onderscheid gemaakt tussen de opvoeding van zonen en dochters (Pels et al., 2009). Zo kunnen meisjes uit deze gezinnen beperkingen ervaren en worden ze voornamelijk voorbereid op het moederschap. De dochters worden in deze voorbereiding geholpen door de moeder. Binnen Surinaamse en Antilliaanse gezinnen is er minder sprake van een sekse-onderscheid in de opvoeding. Aangezien binnen Turkse en Marokkaanse gezinnen een groter onderscheid wordt gemaakt tussen de opvoeding van zonen en dochters in vergelijking met Surinaamse en Antilliaanse gezinnen, kan de volgende hypothese worden opgesteld: (5) De positieve relatie tussen het hebben van zonen en het aandeel van de vader in de opvoedtaken is voor Turkse en Marokkaanse vaders sterker dan voor Surinaamse en Antilliaanse vaders.

Kwaliteit partnerrelatie

Op het moment dat de kwaliteit van de relatie die de ouders met elkaar hebben minder goed is, zou de vader een lagere mate van betrokkenheid tonen bij zijn kinderen (Coley & Hernandez, 2006), ook onder etnische groeperingen (Cabrera et al., 2011). Een mogelijke verklaring voor dit verband is de toename van stress in het gezin. Vaders zouden door de problemen en stress die een minder goede relatie kenmerken minder geneigd zijn om met de kinderen op te trekken

(Cabreria et al., 2011). De zorgtaken worden dan voornamelijk aan de moeder over gelaten. Het kan ook zijn dat door de minder goede relatie de moeder de opvoedtaken naar zich toe trekt, een fenomeen wat *maternal gatekeeping* wordt genoemd (Allen & Hawkins, 1999). Hierbij beperkt de moeder de rol van de vader in de opvoeding van de kinderen.

Er zijn geen duidelijke verschillen binnen de verschillende etnische groeperingen die een direct effect kunnen hebben op de voorspellende waarde van de kwaliteit van de partenrelatie op vaderlijke betrokkenheid. Er is echter wel bekend dat onder Marokkaanse en Turkse gezinnen een sterk moederschapsideologie bestaat (Pels et al., 2009). Turkse en Marokkaanse moeders trekken vaker het grootste gedeelte van de opvoeding naar zich toe, Surinaamse en Antilliaanse moeders hebben dit in mindere mate. Met dit gegeven kan verwacht worden dat het verband tussen een lagere relatiekwaliteit van de ouders van het kind en een lagere mate van vaderlijke betrokkenheid onder Turkse en Marokkaanse vaders minder sterk is, aangezien daar al een sterkere moederschapsideologie bestaat. Op basis hiervan kan de volgende hypothese worden geformuleerd: (6) De positieve relatie tussen de kwaliteit van de ouderschapsrelatie en het aandeel van de vader in de opvoedtaken is voor Surinaamse en Antilliaanse vaders sterker dan voor Turkse en Marokkaanse vaders.

Controle variabelen

Er zal in de analyses worden gecontroleerd voor de leeftijd van het kind en het aantal kinderen. Ouders met een Marokkaanse achtergrond, voornamelijk de eerste generatie, hebben gemiddeld meer kinderen in vergelijking met ouders met een Turkse, Surinaamse of Antilliaanse achtergrond (Bucx & de Roos, 2015). Er is gebleken dat een vader geneigd is om minder tijd te spenderen met zijn kinderen naarmate hij meer kinderen heeft (Glass & Owen, 2010). Daarnaast is aangetoond dat naarmate het kind ouder wordt, de mate waarin de vader betrokken is bij zijn kind afneemt (Yeung et al., 2001). Er zijn echter ook onderzoeken die stellen dat de vader juist

meer betrokken raakt bij het kind op het moment dat het kind ouder wordt (Cabrera & Tamis-LeMonda, 2013). De vraag in welke mate vaders betrokken zijn bij hun kinderen is op vrij algemene wijze gesteld. Aangezien de manier van interactie tussen de vader en het kind afhankelijk is van de leeftijd van het jongste kind, wordt er gecontroleerd voor de leeftijd van het jongste kind. In de discussie zal gereflecteerd worden op de algemene vraagstelling van vaderlijke betrokkenheid.

Data en methode

Steekproef

In deze scriptie zal gebruik worden gemaakt van de data afkomstig uit de *Netherlands Kinship Panel Study* (NKPS), waar de vragenlijst over de *Sociale Positie en Voorzieningsgebruik van Allochtonen* (SPVA) onderdeel van is. De NKPS-SPVA is onder 1402 Marokkaanse, Turkse, Surinaamse en Antilliaanse Nederlanders afgenomen. Aan de hand van deze longitudinale studie is er sinds 2005 data over familie en verwantschap verzameld. De vragenlijsten zijn op de traditionele manier met pen en papier ingevuld.

In deze scriptie is er een selectie gemaakt van de respondenten van de NKPS-SPVA. Fr geselecteerde respondenten zijn vaders van Marokkaanse, Turkse, Surinaamse en Antilliaanse afkomst, die kinderen hebben onder de achttien jaar die thuis wonen. Verder woont de vader samen of is hij getrouwd met de moeder van zijn kinderen. Na deze selectie blijven er $n = 271$ respondenten over, waarvan $n = 55$ Antillianen, $n = 23$ Surinamers, $n = 80$ Marokkanen en $n = 113$ Turken. Omdat er een selectie is gemaakt, zullen de resultaten niet te generaliseren zijn voor de gehele populatie. Hier zal in de discussie op in worden gegaan. Door de kleine steekproef, zullen de Turken en Marokkanen ($n = 193$) enerzijds en de Antillianen en Surinamers ($n = 78$) anderzijds als groepen worden geanalyseerd.

Operationalisering

Betrokken vaderschap

Betrokken vaderschap wordt in deze scriptie gemeten aan de hand van vijf items en heeft betrekking op alle kinderen in het huishouden. Er is gevraagd in welke mate de respondent: (1) 'Het kind wast, helpt met aankleden', (2) 'Thuis blijft bij ziekte van het kind, s 'nachts uit bed gaat', (3) 'Praat over de problemen van het kind', (4) 'Praat over beleefdheidsregels', (5) 'Kinderen naar school, crèche of oppas brengt'. Het eerste items is alleen gesteld als minimaal één van de kinderen jonger dan 6 jaar is. De antwoordcategorieën van deze items zijn: (1) 'Bijna altijd door respondent', (2) 'Vaker door respondent', (3) 'Ongeveer gelijk', (4) 'Vaker door partner', (5) 'Bijna altijd door partner'. De waarden van de antwoordcategorieën zijn bij alle items omgepoold, zodat op het moment dat de vader meer betrokken is bij het kind, de vader ook een hogere score heeft. Van deze vijf items is een gemiddelde gemaakt.

De items van deze factoren zijn gemeten aan de hand van relatieve maten. Wanneer er bijvoorbeeld wordt gemeten dat de partner vaker een bepaalde taak uitvoert, hoeft dit niet te betekenen dat de respondent in absolute zin deze taak weinig uitvoert. Hierdoor kan er helaas geen absoluut beeld worden geschetst over de betrokken van de vader. Het voordeel is wel dat deze meting inzicht geeft in welke (relatieve) mate de moeder betrokken is bij het kind. Aan de hand van factoranalyse is nagegaan of de vijf items hetzelfde construct meten. De samenvatting van de factoranalyse is weergegeven in Tabel 1. Op basis van de factoranalyse is voor de extractie van 1 factor gekozen. De factor verklaart 39,07% van de variantie. De betrouwbaarheid van de schaal is $\alpha = .592$, wat niet heel hoog is. Na de factoranalyse is de gemiddelde score op betrokken vaderschap berekend.

Tabel 1. Samenvatting factor analyse betrokken vaderschap (n = 271)

Item	Factorladingen
(1) Het kind wassen, helpen met aankleden	.74
(2) Thuis blijven bij ziekte van het kind, s 'nachts uit bed gaan	.75
(3) Praten over de problemen van het kind	.57
(4) Praten over beleefdheidsregels	.50
(5) Kinderen naar school, crèche of oppas brengen	.52
<u>Eigenvalues</u>	1.95
Percentage verklaarde variantie	39,07
Betrouwbaarheid van de schaal	.592

Noot. Factorladingen > .30 zijn dikgedrukt.

Onafhankelijke variabelen

De onafhankelijke variabelen zijn te scharen onder structurele, culturele en gezinsfactoren. Om de structurele factoren in kaart te kunnen brengen, is er gekeken naar het opleidingsniveau inkomen van de vader. Voor de culturele factoren is er gekeken naar de mate van religiositeit en attitudes aangaande genderrollen van de vader. Om gezinsfactoren in kaart te brengen, is er gekeken naar de mate van ouderlijk conflict en het geslacht van het kind.

Structurele factoren

Opleidingsniveau is in kaart gebracht aan de hand van drie vragen: (1) 'Wat is het hoogste diploma dat u buiten Nederland heeft gehaald?', (2) 'Wat is het hoogste diploma dat u in Nederland heeft gehaald?', (3) 'Wat is het hoogste diploma dat u in Nederland heeft behaald?'. De antwoorden kunnen variëren van (1) 'Lager onderwijs' tot (7) 'Wetenschappelijk onderwijs'. Het hoogst behaalde diploma wordt aangehouden als opleidingsniveau.

Inkomen is gemeten aan de hand van de vraag hoeveel euro maandelijks binnen komt uit arbeid of een uitkering. Hierbij bestond de mogelijkheid om zelf een netto bedrag in te vullen. Mocht de respondent dit niet willen vertellen, is de vraag gesteld of de respondent aan de hand van inkomenscategorieën het inkomen wilde aangeven, zoals 2000 tot 2250 euro. Op het moment dat een respondent een uitkering heeft, is er gevraagd om aan te geven om hoeveel geld het netto gaat. Als de respondent dit niet wilde aangeven, is gevraagd om een antwoordcategorie aan te geven, zoals 2000 tot 2250 euro. Indien de respondent aan de hand van een antwoordcategorie heeft aangeven welk inkomen hij ongeveer heeft, wordt het gemiddelde van deze categorie genomen. Als bijvoorbeeld is aangegeven dat een respondent 2000 tot 2250 euro verdient, wordt dit gecodeerd tot 2125 euro. Op deze manier kan een continue maat worden geconstrueerd. Mocht een respondent zowel een uitkering als een arbeidsinkomen krijgen, dan worden de bedragen bij elkaar opgeteld.

Culturele factoren

Religiositeit worden bezocht is in kaart gebracht door te vragen hoe vaak de respondent naar een godsdienstige bijeenkomst gaat waarbij de antwoordcategorieën zijn: (1) 'Nooit', (2) 'Enkele keren per jaar', (3) 'Enkele keren per maand', (4) '1 keer per week of vaker'. Uiteraard kan een respondent religieus zijn zonder religieuze bijeenkomsten te bezoeken. Toch is ervoor gekozen om religiositeit om deze manier te operationaliseren, aangezien het bezoeken van religieuze bijeenkomsten een wezenlijk onderdeel is van het mechanisme wat tot betrokken vaderschap kan leiden (King, 2003). De respondenten die aangeven niet religieus te zijn, hebben de waarde '1' gekregen. Deze vraag is alleen gesteld aan respondenten die zich tot een bepaalde godsdienst, kerkgenootschap of religie rekenen.

De *attitude aangaande genderrollen* is gemeten aan de hand van drie items: (1) 'Beslissingen over grote aankopen kan uiteindelijk de man het beste nemen', (2) 'De vrouw

kan het beste de verantwoordelijkheid voor het huishouden hebben’, (3) ‘De man kan het beste de verantwoordelijkheid voor het geld hebben’. De items zijn beantwoord door aan te geven in hoeverre de respondent het eens is met de stelling, waarbij de antwoorden konden variëren van (1) ‘Helemaal mee eens’ tot (5) ‘Helemaal niet mee eens’.

Aan de hand van factoranalyse is gekeken of de drie items hetzelfde construct meten. De samenvatting van de factoranalyse is weergegeven in Tabel 2. Op basis van de factoranalyse is er gekozen voor een extractie van 1 factor. Deze factor verklaart 66,24% van de variantie. De betrouwbaarheid van de schaal is met $\alpha = .74$ gebleken. De goede validiteit van de schaal is al eerder gebleken (Kalmijn, Bernasco, & Weesie, 1996). Op basis van de factoranalyse is er een gemiddelde score berekend.

Tabel 2. Samenvatting factor analyse Genderattitudes (n = 271)

Item	Factorloadingen
(1) Beslissingen over grote aankopen kan uiteindelijk de man het beste nemen	.83
(2) De vrouw kan het beste de verantwoordelijkheid voor het huishouden hebben	.72
(3) De man kan het beste de verantwoordelijkheid voor het geld hebben	.88
<u>Eigenvalues</u>	1.99
Percentage verklaarde variantie	66,24
Betrouwbaarheid van de schaal	.740

Noot. Factorloadingen > .30 zijn dikgedrukt.

Gezinsfactoren

De *mate van ouderlijk conflict* wordt in kaart gebracht door de vraag: ‘Heeft u de afgelopen 3 maanden wel eens conflicten, spanningen of onenigheid ervaren met uw partner?’. De

antwoordmogelijkheden op deze vraag bestaan uit: (1) 'Niet', (2) 'Een enkele keer', (3) 'Meerdere keren'.

Het *geslacht van het kind* is gemeten aan de hand van de volgende vraag: 'Is uw kind een jongen of een meisje?' De antwoordcategorieën zijn (1) 'Jongen' en (2) 'Meisje'.

Controle variabelen

Er zal worden gecontroleerd voor het aantal kinderen, de leeftijd van de kinderen en de leeftijd van de vader. Het *aantal kinderen* is in kaart gebracht door de vragen: 'Heeft u zelf kinderen?'. De antwoordcategorieën van deze vraag zijn (1) 'Ja' en (2) 'Nee'. Mocht deze vraag positief beantwoord worden, dan is er gevraagd hoeveel kinderen de vader heeft. De *leeftijd van de vader* en de *leeftijd van het kind* zijn gemeten in jaren.

Data analyse

Om de invloed van de structurele, culturele en gezinsfactoren op de mate van de betrokkenheid van de vader binnen gezinnen met een Marokkaanse, Turkse, Surinaamse en Antilliaanse achtergrond in kaart te kunnen brengen, zijn er regressieanalyses uitgevoerd. Voordat de regressieanalyses uitgevoerd zijn, zijn eerst de multicollineariteit van de afhankelijke variabelen getoetst aan de hand van correlatietabellen. In de regressieanalyses is de vaderlijke betrokkenheid de afhankelijke variabele en de besproken variabelen die onder de verschillende factoren vallen de onafhankelijke variabelen. Er is ook een regressieanalyse uitgevoerd waarbij gekeken is of er substantiële verschillen zijn tussen de verschillende groepen in de mate waarin de onafhankelijke variabelen dezelfde invloed hebben vaderlijke betrokkenheid voor de verschillende bevolkingsgroepen. Om de hypothesen te kunnen toetsen, is er aan de hand van interactie-effecten het verschil in de voorspellende waarde van de onafhankelijke variabelen tussen de Turkse en Marokkaanse vaders en Surinaamse en Antilliaanse vaders onderzocht.

Voorbereidende analyses

De respons op de variabele partner relatie is helaas laag uitgevallen. Op het moment dat de respondenten ook een waarde op partner relatie dienen te hebben, bedraagt het totaal aantal respondenten slechts 144 in plaats van 271. Het item wat partner relatie heeft gemeten, is niet aan bod gekomen wanneer de partner van de respondent aanwezig was bij de afname van de vragenlijst. Dit verklaart het laag aantal respondenten. Aangezien 144 beduidend lager is dan 271, is ervoor gekozen om de regressie analyses uit te voeren met 271 respondenten en de variabele 'partner relatie' hier uit te laten. Dit betekent dat de hypothese die ingaat op het verschil in effect van de variabele partnerrelatie niet getoetst kan worden. In de discussie zal op deze beperking worden gereflecteerd.

Resultaten

Beschrijvende statistieken

In Tabel 3 staan de beschrijvende statistieken van de variabelen die in de analyses zijn opgenomen. Hierin is te zien dat de gemiddelde scores op betrokken vaderschap onder Turkse en Marokkaanse vaders ($M = 2.57$) en Surinaamse en Antilliaanse vaders ($M = 2.72$) dicht bij elkaar liggen. De minimale waarde op betrokken vaderschap is 1 en de maximale waarde is 5, wat er op wijst dat de gemiddelde vader in vergelijking met de moeder in mindere mate betrokken is bij het kind. Het gemiddelde inkomen van Surinaamse en Antilliaanse vaders ($M = 1611.58$) ligt beduidend hoger dan het gemiddelde inkomen van Turkse en Marokkaanse vaders ($M = 1200$), terwijl Surinaamse en Antilliaanse vaders ($M = 3.95$) gemiddeld ook hoger scoren op opleiding dan Turkse en Marokkaanse vaders ($M = 2.09$). De laagst mogelijke waarde op opleiding is 0 (geen opleiding) en de hoogst mogelijke waarde 7, waardoor gesteld kan worden dat de Turkse en Marokkaanse vaders gemiddeld gezien ook absoluut laag opgeleid

zijn, terwijl de Surinaamse en Antilliaanse vaders gemiddeld zien vrij gemiddeld scoren op de schaal. De gemiddelde score op genderattitudes is onder Turkse en Marokkaanse vaders $M = 2.94$, onder Surinaamse en Antilliaanse vaders ligt deze score met $M = 3.61$ hoger. De minimale score op genderattitudes is 1 en de maximale score is 5, wat betekent dat Turkse en Marokkaanse vaders niet geheel traditioneel, maar ook niet geheel egalitair zijn in hun genderattitudes. Surinaamse en Antilliaanse vaders lijken gemiddeld wel vrij egalitair te zijn in hun genderattitudes. Er is verondersteld dat een grotere variantie in de gemiddelde genderattitudes onder Turkse en Marokkaanse vaders leidt tot een sterker voorspellend effect van genderattitudes op betrokken vaderschap. Aangezien de variantie onder Turkse en Marokkaanse vaders ($SD = .92$) en Surinaamse en Antilliaanse vaders ($SD = .94$) gelijk is, lijkt dit in tegenstelling met de hypothese dat egalitaire genderattitudes onder Turkse en Marokkaanse vaders een sterker voorspellende waarde zal hebben. Turkse en Marokkaanse vaders geven gemiddeld vaker aan religieus te zijn ($M = 3.00$) in vergelijking met Surinaamse en Antilliaanse vaders ($M = 1.76$). Dit is in overeenstemming met de argumentatie van de hypothese die stelt dat de gemiddelde mate van religiositeit onder Turkse en Marokkaanse vaders hoger is. Omdat de maximale waarde op religiositeit 4 is en de minimale waarde 1 (niet religieus), lijkt de gemiddelde Turkse en Marokkaanse vader religieus, terwijl de gemiddelde Surinaamse en Antilliaanse vader niet veel met religiositeit te maken heeft. Er is in het theoretisch kader gesteld dat de variantie van religiositeit onder Surinaamse en Antilliaanse vaders ($SD = .98$) groter zou zijn in vergelijking met Turkse en Marokkaanse vaders ($SD = 1.14$). Dit blijkt echter niet zo te zijn, wat een indicatie is op de weerlegging van de hypothese dat religiositeit een sterke voorspeller is van betrokken vaderschap onder Surinaamse en Antilliaanse vaders in vergelijking met Turkse en Marokkaanse vaders. Zoals verwacht hebben Turkse en Marokkaanse vaders gemiddeld meer kinderen ($M = 2.39$) dan Surinaamse en Antilliaanse vaders ($M = 1.82$). Onder Turkse en Marokkaanse vaders komt vaker een jongen

voor ($M = .83$) in vergelijking met Surinaamse en Antilliaanse vaders ($M = .69$). Als laatste is de gemiddelde leeftijd van het jongste kind onder Turkse en Marokkaanse vaders ($M = 5.72$) iets hoger in vergelijking met Surinaamse en Antilliaanse vaders ($M = 5.08$).

Tabel 3. Beschrijvende statistieken variabelen ($n = 271$; Turkse en Marokkaanse vaders, $n = 193$; Surinaamse en Antilliaanse vaders, $n = 78$).

	Turkse en Marokkaanse vaders			Surinaamse en Antilliaanse vaders		
	Gemiddelde	SD	Range	Gemiddelde	SD	Range
Betrokken Vaderschap	2.57	.53	1.00-4.20	2.72	.51	1.40-4.20
Inkomen	1200	528	0-5000	1612	688	0-3800
Opleiding	2.09	1.97	0-7	3.95	1.89	0-7
Genderattitudes	2.94	.92	1-5	3.61	.94	1-5
Religie	3.00	1.14	1-4	1.76	.98	1-4
Geslacht kind	.83	.37	0-1	.69	.46	0-1
Leeftijd jongste kind	5.72	4.64	0-18	5.08	4.52	0-18
Aantal kinderen	2.39	1.31	1-7	1.82	.82	1-4

In Tabel 4 (Bijlage A) zijn de correlaties weergegeven tussen de verschillende variabelen, opgedeeld per etniciteit (Turkse en Marokkaanse vaders enerzijds en Surinaamse en Antilliaanse vaders anderzijds). Onder Turkse en Marokkaanse vaders hangen inkomen ($r = -.032$, $p = .657$) en opleiding ($r = .053$, $p = .463$) niet significant samen met betrokken vaderschap. Onder Surinaamse en Antilliaanse vaders bleek betrokken vaderschap ook niet significant samen te hangen met inkomen ($r = -.160$, $p = .162$) en opleiding ($r = -.114$, $p = .321$). Onder Turkse en Marokkaanse vaders hangt betrokken vaderschap positief significant samen met genderattitudes ($r = .339$, $p < .001$), terwijl dit voor Surinaamse en Antilliaanse vaders niet zo is ($r = .049$, $p = .669$). Hoewel correlaties niks over een causaal verband zeggen, duidt dit op een verschil tussen de groepen in de mate waarin genderattitudes voorspellend zijn voor de mate waarin vaders betrokken zijn bij hun kinderen. Deze bevinding is in lijn met de opgestelde

hypothese die betrekking heeft op de voorspellende waarde van egalitaire genderattitudes. Religie hangt zowel onder Turkse en Marokkaanse vaders ($r = -.021, p = .777$) als onder Surinaamse en Antilliaanse vaders ($r = .023, p = .840$) niet significant samen met betrokken vaderschap. Ook tussen het geslacht van het kind en betrokkenvaderschap is geen significant verband gevonden, zowel voor Turkse en Marokkaanse vaders ($r = -.097, p = .180$) als voor Surinaamse en Antilliaanse vaders ($r = .023, p = .377$).

Regressieanalyses

In Tabel 5 (Bijlage B) zijn de regressieanalyses weergegeven, waar de voorspellende waarden van de onafhankelijke variabelen binnen de Turkse en Marokkaanse en Surinaamse en Antilliaanse steekproef zijn getoetst. In model 1 zijn de structurele factoren inkomen en opleiding opgenomen, waarbij ook gecontroleerd is voor de leeftijd van het jongste kind en het aantal kinderen. Dit model van de regressieanalyse laat zien dat inkomen geen significante voorspeller is van betrokken vaderschap onder de Turkse en Marokkaanse vaders ($\beta = -0.000, p = .301$) en zo ook niet onder Surinaamse en Antilliaanse vaders ($\beta = -0.000, p = .922$). Opleidingsniveau is onder Turkse en Marokkaanse vaders wel een positieve significante voorspeller van betrokken vaderschap ($\beta = .046, p = .029$), maar onder Surinaamse en Antilliaanse vaders niet ($\beta = -.008, p = .823$). Wanneer echter wordt gekeken naar model 2, waarbij de culturele factoren genderattitudes en religie zijn toegevoegd, verdwijnt het significante effect van opleiding onder Turkse en Marokkaanse vaders ($\beta = .032, p = .119$) en zijn genderattitudes een significante voorspeller voor betrokken vaderschap ($\beta = .172, p < .001$). Dit kan wijzen op een mediërende werking van genderattitudes tussen opleiding en betrokken vaderschap. Onder Surinaamse en Antilliaanse vaders is gender attitudes ($\beta = .053, p = .073$) geen significante voorspeller van betrokken vaderschap gebleken. De bevinding dat onder Turkse en Marokkaanse vaders genderattitudes significant voorspellend zijn voor betrokken

vaderschap en onder Surinaamse en Antilliaanse vaders niet, wijst op een bevestiging van de hypothese dat genderattitudes onder Turkse en Marokkaanse vaders een groter voorspellende waarde heeft dan onder Surinaamse en Antilliaanse vaders. Religie is geen significante voorspeller voor betrokken vaderschap gebleken voor Turkse en Marokkaanse vaders ($\beta = -.042, p = .228$) en Surinaamse en Antilliaanse vaders ($\beta = .029, p = .066$). In het laatste model is het geslacht van het kind geen significante voorspeller van betrokken vaderschap onder Turkse en Marokkaanse vaders ($\beta = -.092, p = .366$) en Surinaamse en Antilliaanse vaders ($\beta = .064, p = .640$) gebleken.

Interactie effecten

Om de hypothesen te kunnen bevestigen of weerleggen, zijn de interactie effecten tussen etniciteit en de onafhankelijke variabelen getoetst. In de analyse zijn de groepen samengenomen en is onderzocht of er significante verschillen zijn tussen Turkse en Marokkaanse vaders en Surinaamse en Antilliaanse vaders als het gaat om de voorspellende waarde van de structurele, culturele en gezinsfactoren op betrokken vaderschap. De resultaten van de analyse staan in Tabel 6 (Bijlage B).

In model 1 zien we dat etniciteit ($\beta = .126, p = .111$) en de structurele factoren inkomen ($\beta = -0.000, p = .285$) en opleiding ($\beta = .029, p = .099$) geen voorspellende waarde hebben voor betrokken vaderschap. Ook de controle variabelen de leeftijd van de het jongste kind ($\beta = -.003, p = .691$) en het aantal kinderen ($\beta = .007, p = .811$) hebben geen voorspellende waarde.

In model 2 wordt getoond dat van de culturele factoren gender attitudes een positief significant voorspellende waarde heeft ($\beta = .134, p < .001$), terwijl religie niet significant voorspellend is ($\beta = -.026, p = .393$). In model 3 wordt getoond dat het geslacht van het kind geen significant voorspellende waarde heeft ($\beta = -.043, p = .589$).

Vanaf model 4 worden de interactie effecten in de modellen toegevoegd om op deze manier de opgestelde hypothesen kunnen toetsen. Zo zien we in model 4 dat het interactie effect tussen etniciteit en inkomen niet significant is ($\beta = -0.000$, $p = .805$). Dit betekent dat er geen significant verschil is tussen de voorspellende waarde van inkomen op betrokken vaderschap tussen de verschillende groepen. Hypothese 1a (Een hoger inkomen leidt onder Surinaamse en Antilliaanse vaders tot een relatief hoger aandeel in de opvoedtaken) en hypothese 1b (Een hoger inkomen leidt onder Turkse en Marokkaanse vaders tot een relatief lager aandeel in de opvoedtaken) worden dus verworpen.

Ook de voorspellende waarde van opleiding verschilt niet significant tussen de beide groepen ($\beta = -.068$, $p = .069$), zo blijkt uit model 5. Hypothese 2 (De positieve relatie tussen opleidingsniveau en het aandeel van de vader in de opvoedtaken is sterker voor Surinaamse en Antilliaanse vaders dan voor Turkse en Marokkaanse vaders) wordt dus ook verworpen, waarmee dus vastgesteld kan worden dat er geen significant verschil is tussen beide groepen in de voorspellende waarde die de structurele factoren hebben.

In model 6 zien we een significant interactie effect tussen genderattitudes en etniciteit ($\beta = -.150$, $p = .045$). Het hoofdeffect van genderattitudes is significant gebleken ($\beta = .175$, $p < .001$). De groep Turkse en Marokkaanse vaders heeft de waarde 0 heeft en de groep Surinaamse en Antilliaanse vaders de waarde 1. Wanneer het hoofdeffect en interactie-effect wordt gecombineerd, wordt duidelijk dat het hebben van egalitaire gender attitudes een significant voorspellende waarde heeft voor betrokken vaderschap onder Turkse en Marokkaanse vaders ($\beta = -.150 \times 0 + .175 = .175$), terwijl dit niet het geval is onder Surinaamse en Antilliaanse vaders ($\beta = -.150 \times 1 + .175 = .025$). Hypothese 3 (De positieve relatie tussen een egalitaire attitude ten aanzien van de genderrol verdeling en het aandeel van de vader in de opvoedtaken is sterker voor Turkse en Marokkaanse vaders dan voor Surinaamse en Antilliaanse vaders) wordt dus bevestigd.

In model 7 zien we dat het interactie effect tussen etniciteit en religie niet significant is ($\beta = .076, p = .267$). Aangezien de voorspellende waarde van religie op betrokken vaderschap niet verschilt tussen beide groepen, worden hypothesen 4a en 4b (De positieve of negatieve relatie tussen het bezoeken van religieuze bijeenkomsten en het aandeel van de vader in de opvoedtaken is sterker voor Surinaamse en Antilliaanse vaders dan voor Turkse en Marokkaanse vaders) verworpen.

Als laatste is in model 8 gekeken naar het interactie effect tussen etniciteit en het geslacht van het kind, maar dit effect was niet significant ($\beta = .160, p = .322$). Hypothese 5 (De positieve relatie tussen het hebben van zonen en het aandeel van de vader in de opvoedtaken is voor Turkse en Marokkaanse vaders sterker dan voor Surinaamse en Antilliaanse vaders) is dus verworpen.

Discussie

In Nederland is nog weinig bekend over de voorspellende factoren van betrokken vaderschap onder etnische minderheden. Om hier meer inzicht in te krijgen, zijn er vooraf geformuleerde hypothesen getoetst, waarbij de vergelijking is getrokken tussen Marokkaanse en Turkse vaders enerzijds en Surinaamse en Antilliaanse vaders anderzijds. Wanneer gekeken wordt naar de beschrijvende statistieken, kunnen er gegevens ontdekt worden die wijzen op kenmerkende verschillen tussen de twee groepen. Zo is het inkomen en opleidingsniveau onder Surinaamse en Antilliaanse vaders hoger en hebben ze meer egalitaire genderattitudes in vergelijking met de Turkse en Marokkaanse vaders. Turkse en Marokkaanse vaders geven weer echter aan in hogere mate een religieuze bijeenkomst te bezoeken, hebben vaker een zoon en hebben meer kinderen in vergelijking met Surinaamse en Antilliaanse vaders.

Structurele factoren. De structurele factoren inkomen en opleiding zijn binnen beide groepen geen significante voorspellers van betrokken vaderschap gebleken en er is dan ook

geen significant verschil gevonden tussen beide groepen als het gaat om de voorspellende waarde van de structurele factoren. De analyse gaf wel de suggestie dat onder Turkse en Marokkaanse vaders het hebben van egalitaire genderrolattitudes een mediërende rol speelt tussen opleiding en betrokken vaderschap, wat een bevestiging is van eerder onderzoek (Kalmijn, 1999). Dat opleidingsniveau geen voorspellende waarde heeft voor betrokken vaderschap onder Turkse en Marokkaanse vaders is ook al eerder bevestigd (Distelbrink & Loozen, 2005; Pels et al., 2009). De bevinding dat opleidingsniveau geen voorspellende waarde heeft voor Surinaamse en Antilliaanse vaders is echter in strijd met eerdere bevindingen (Bucx & de Roos, 2015; Pels et al., 2009). Wellicht kan een verklaring gevonden worden in de culturele achtergrond van de Surinaamse en Antilliaanse moeders. Zo komt alleenstaand moederschap onder Surinaamse en Antilliaanse vrouwen zeer vaak voor, wat er toe leidt dat dochters zo worden opgevoed om zelfstandig en zonder partner een moeder te kunnen zijn, ook als ze wel een partner hebben (Distelbrink & Ketner, 2011). Op het moment dat deze dochters moeders worden, kunnen ze deze zelfstandigheid behouden, wat leidt tot *maternal gatekeeping*, ongeacht het inkomen of opleidingsniveau van de vader (Allen & Hawkins, 1999).

Culturele factoren. De belangrijkste bevinding van dit onderzoek is dat het hebben van egalitaire genderattitudes onder Turkse en Marokkaanse vaders een significante voorspeller is van betrokken vaderschap en onder Surinaamse en Antilliaanse vaders niet. De hypothese dat de positieve relatie tussen een egalitaire attitude ten aanzien van de genderrol verdeling en het aandeel sterker is voor Turkse en Marokkaanse vaders is dan voor Surinaamse en Antilliaanse is dus bevestigd. De verklaring van dit gevonden verschil kan echter niet worden gevonden in het verschil in variantie aangezien de standaarddeviaties van beide groepen nagenoeg gelijk zijn aan elkaar. Dit was wel de argumentatie waarop de hypothese gebaseerd was. Een verklaring kan gevonden worden in het verschil tussen de algemene genderattitudes van een Surinaamse of Antilliaanse vader en het gedrag wat hij vertoont binnen zijn gezin. Gaunt (2006)

suggereert dat gender attitudes niet per definitie gerelateerd is met het gedrag wat een vader gewoonlijk vertoont. Zo kunnen Surinaamse en Antilliaanse vaders voorstanders zijn van gendergelijkheid, zonder dat ze in hun eigen thuissituatie hier invulling aan kunnen of willen geven (Toth & Xu, 1999). Turkse en Marokkaanse vaders lijken daarentegen wel hun genderattitudes toe te passen in de praktijk, ongeacht of deze traditioneel of egalitair zijn.

Het ontbreken van een verschil in de voorspellende waarde van religiositeit van betrokken vaderschap kan verklaard worden door de kenmerken van de respondenten. Gebaseerd op de algemene kenmerken van de verschillende etniciteiten is er de aanname gedaan dat de meeste Turkse en Marokkaanse vaders religieus zijn, terwijl Surinaamse en Antilliaanse vaders minder religieus zijn. De assumptie die ter grondslag lag aan de hypothese was echter dat de variantie van religiositeit onder Surinaamse en Antilliaanse vaders groter zou zijn dan onder Turkse en Marokkaanse vaders, wat niet het geval was. Dit onderzoek wijst echter uit dat een hogere mate van religiositeit onder Turkse en Marokkaanse vaders net zo gebruikelijk is als een lagere mate van religiositeit onder Surinaamse en Antilliaanse vaders. Een verklaring voor het ontbreken van een voorspellend effect van religiositeit kan gevonden worden in de manier waarop het geloof wordt beleefd in de opvoeding. Zo kunnen islamitische normen en waarden dusdanig worden geïnterpreteerd dat ze ten grondslag liggen aan een traditionele genderrol verdeling, waarbij de moeder de kinderen opvoedt en de man werkt (Bucx & de Roos, 2015; Pels et al., 2009). Het islamitisch geloof kan echter ook juist zo worden beleefd, dat de traditionele rolpatronen worden losgelaten en de vader meer betrokken is bij het kind (Pels et al., 2009). Het loslaten van de meer traditionele rolpatronen gebeurt veelal onder de tweede en derde generatie. Daarnaast is religie als positief voorspellende factor voor betrokken vaderschap vaak beschreven in de context van het christelijk geloof en niet zo zeer andere godsdiensten (Wilcox, 2002). In deze studie is verder geen onderscheid gemaakt naar verschillende generaties en verschillende religies. Door geen onderscheid te maken naar

generaties en religies, is het mogelijk dat het effect van religie binnen verschillende generaties en religies niet naar voren komt.

Gezinsfactoren. Het geslacht van het kind blijkt geen rol te spelen in de mate waarin vaders betrokken zijn bij hun kinderen, zowel voor Turkse en Marokkaanse vaders als Surinaamse en Antilliaanse vaders. De verwachting was echter dat het hebben van zonen de betrokkenheid onder Turkse en Marokkaanse vaders zou vergroten, meer dan onder Surinaamse en Antilliaanse vaders. De bevinding van dit onderzoek kan verklaard worden dat er binnen Turkse en Marokkaanse gezinnen de sekse-specifieke opvoeding onder de tweede en derde generatie meer wordt los gelaten (Pels et al., 2009). Zo werkt 45% van de Turkse en Marokkaanse vrouwen, wat aangeeft dat ook binnen deze etnische groep niet alleen maar de mannen werken (Bucx & de Roos, 2015). Door het meer loslaten van de genderspecifieke rolverdeling én opvoeding, wordt het hebben van zonen wellicht ook minder belangrijk voor de vader. Hierdoor zal het hebben van zonen verder wellicht minder of geen invloed hebben op de mate waarin vaders betrokken zijn bij hun kinderen. Om hier meer inzicht in te krijgen, is het waardevol om de arbeidssituatie van de moeder te onderzoeken. In de literatuur wordt ook gesuggereerd dat er een verschil kan worden gemaakt tussen de verschillende generaties (Pels et al., 2009). In vervolg onderzoek is het aan te bevelen om hier een onderscheid in te maken.

Beperkingen en aanbevelingen. Dit onderzoek kent een aantal beperking. Als eerste was de respons op de variabele partner relatie dermate laag dat deze uit de analyses is gelaten. De lage respons is te verklaren aangezien deze vraag alleen is gesteld wanneer de partner niet in dezelfde ruimte is, om zo sociaal wenselijke antwoorden te vermijden. Om in toekomstig onderzoek dit op te lossen, is het wellicht een mogelijkheid om het interview (gedeeltelijk) schriftelijk af te nemen. Op deze manier hoeft de respondent zich niet in hoorbare woorden uit te laten over de partner relatie, maar kan de vraag beantwoord worden, zonder dat de partner het antwoord hoeft te weten.

Als tweede is het lage aantal respondenten een beperking, zeker onder de Surinaamse (23) en Antilliaanse (55) groep. Door meer respondenten te werven, kan er per etniciteit onderzocht worden welke factoren betrokken vaderschap voorspellen. Ook kan er bij een hogere respons een onderscheid gemaakt worden tussen verschillende generaties van vaders, wat aan te bevelen is aangezien er aanwijzingen zijn dat de voorspellers van betrokken vaderschap verschillen per generaties (Pels et al., 2009). Aangezien de steekproef klein was, is er voor gekozen om niet een focus te leggen op een specifieke leeftijdscategorie van het kind en de vraag van betrokken vaderschap meer algemeen te stellen. Dit heeft als beperking dat de items die vaderlijke betrokkenheid meten niet in elke situatie goed van toepassing zijn. Zo zal het item wat gaat over de mate waarin de vader zijn kind naar de oppas brengt niet van toepassing zijn bij gezinnen waar het jongste kind 17 jaar is. Door het vergroten van de steekproef kan er wellicht een betere aansluiting worden gevonden tussen de items die betrokken vaderschap meten en de leeftijdscategorie van de kinderen.

Als derde is in deze scriptie enkel gekeken naar de invloed van de meer individuele factoren van de vader. Onder Surinaamse en Antilliaanse vaders is er geen voorspellende factor voor betrokken vaderschap gevonden, wat wellicht wijst op de invloed van kind-, partner- of buurtfactoren. In toekomstig onderzoek is het dus aan te bevelen dat ook deze factoren worden geïncorporeerd. Wat betreft Surinaamse en Antilliaanse vaders is het zeer lastig om deze resultaten te kunnen generaliseren naar de werkelijkheid. In deze scriptie is namelijk gekeken naar gezinnen waarvan de ouders van het kind samen wonen of getrouwd zijn, terwijl Surinaamse en Antilliaanse moeders verhoudingsgewijs regelmatig alleen het kind grootbrengen (Pels et al., 2009).

Als laatste heeft dit onderzoek een cross-sectioneel karakter. Aangezien de data verzameld is op één moment en niet op meerdere momenten, is de causaliteit van de verschillende factoren lastiger te duiden. Door gebruik te maken van meerdere meetmomenten,

kan vastgesteld worden of een toename van bijvoorbeeld egalitaire genderattitudes ook daadwerkelijk leidt tot een toename van vaderlijke betrokkenheid. In toekomstig onderzoek kan met de besproken punten wellicht meer rekening worden gehouden.

Conclusie. In deze scriptie stond de volgende vraag centraal: In welke mate voorspellen structurele, culturele en gezinsfactoren de betrokkenheid van de vader binnen twee-ouder gezinnen met een Marokkaanse, Turkse, Surinaamse en Antilliaanse achtergrond in Nederland? Met dit onderzoek hebben vaders met verschillende etnische achtergronden in Nederland aan kunnen geven in welke mate zij betrokken zijn bij hun kinderen. Zo levert deze scriptie een bijdrage aan de kennis die er bestaat over de opvoeding binnen Marokkaanse, Turkse, Surinaamse en Antilliaanse gezinnen binnen Nederland. Daarnaast is er gekeken naar zowel structurele, culturele en gezinsfactoren, waardoor dit onderzoek een breed beeld geeft van de determinanten van betrokken vaderschap. Er is gebleken dat onder Turkse en Marokkaanse vaders alleen genderattitudes een voorspellende factor is voor betrokken vaderschap, terwijl voor Surinaamse en Antilliaanse vaders geen enkele factor voorspellend was. De verschillen in de analyses en kenmerken tussen de etniciteiten zijn klein gebleken, wat er op wijst dat de verschillende etniciteiten meer gelijkenissen met elkaar hebben dan gedacht. In de ontwikkeling van opvoedondersteuning voor etnische minderheden in Nederland kan dus een meer algemene lijn van ondersteuning worden ontwikkeld, om vervolgens per gezin een specifieke ondersteuning op maat aan te bieden.

Referentielijst

- Abbott, D. A., Berry, M., & Meredith, W. H. (1990). Religious belief and practice: A potential asset in helping families. *Family relations*, 443-448.
- Allen, S. M., & Hawkins, A. J. (1999). Maternal gatekeeping: Mothers' beliefs and behaviors that inhibit greater father involvement in family work. *Journal of Marriage and the Family*, 199-212.
- Becker, G. S. (1991). *A treatise on the family* (Rev. ed.). MA, Cambridge: Harvard University Press.
- Becker, G. S., & Tomes, N. (1986). Human capital and the rise and fall of families. *Journal of labor economics*, 4(3, Part 2), S1-S39.
- Bourdieu, P. (1986). The Forms of Capital. In handbook of theory and research for the sociology of education. Edited by: Richardson J.
- Brayfield, A. (1995). Juggling jobs and kids: The impact of employment schedules on fathers' caring for children. *Journal of Marriage and the Family*, 321-332.
- Bucx, F., & de Roos, S. (2015). *Opvoeden in niet-westerse migrantengezinnen*. Nederland, Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Bulanda, R. E. (2004). Paternal involvement with children: The influence of gender ideologies. *Journal of Marriage and Family*, 66(1), 40-45.
- Cabrera, N. J., Hofferth, S. L., & Chae, S. (2011). Patterns and predictors of father–infant engagement across race/ethnic groups. *Early childhood research quarterly*, 26(3), 365-375.
- Cabrera, N.J., & Tamis-LeMonda, C.S. (Red.). (2013). *Handbook of father involvement* (2nd ed.). New York, NY: Routledge.
- Coley, R. L., & Hernandez, D. C. (2006). Predictors of paternal involvement for resident and nonresident low-income fathers. *Developmental psychology*, 42(6), 1041.
- Coley, R. L., & Morris, J. E. (2002). Comparing father and mother reports of father involvement among low-income minority families. *Journal of Marriage and Family*, 64(4), 982-997.
- Deutsch, F. M., Lussier, J. B., & Servis, L. J. (1993). Husbands at home: Predictors of paternal participation in childcare and housework. *Journal of Personality and Social Psychology*, 65(6), 1154.
- Distelbrink, M., & Ketner, S. (2011). Vaderschap is geen playstation. *Pedagogiek*, 31(1), 53-67.
- Distelbrink, M., & Loozen, S. (2005). Jonge Turken en Marokkanen over gezin en

- taakverdeling. *Bevolkingstrends*, 53, 3, 77-82.
- Flouri, E., & Buchanan, A. (2004). Early father's and mother's involvement and child's later educational outcomes. *British Journal of Educational Psychology*, 74(2), 141-153.
- Gaunt, R. (2006). Biological essentialism, gender ideologies, and role attitudes: What determines parents' involvement in child care. *Sex Roles*, 55(7-8), 523-533.
- Glass, J., & Owen, J. (2010). Latino fathers: The relationship among machismo, acculturation, ethnic identity, and paternal involvement. *Psychology of Men & Masculinity*, 11(4), 251.
- Goode, W. J. (1982). *The family*. New York: Free Press.
- Gijsberts, M., & Dagevos, J. (2010). At home in the Netherlands? Trends in integration of non-Western Migrants, Annual Report on Integration 2009. *Social Cultural Planning Office, The Hague*.
- Harris, K. M., & Morgan, S. P. (1991). Fathers, sons, and daughters: Differential paternal involvement in parenting. *Journal of Marriage and the Family*, 531-544.
- Hattery, A. J., & Smith, E. (2007). *African American families*. Sage Publications.
- Haveman, R. H., & Wolfe, B. S. (1994). *Succeeding generations: On the effects of investments in children*. New York: Russell Sage Foundation.
- Hill, S. A. (2001). Class, race, and gender dimensions of child rearing in African American families. *Journal of Black Studies*, 31(4), 494-508.
- Hofferth, S. L. (2003). Race/ethnic differences in father involvement in two-parent families: Culture, context, or economy?. *Journal of Family Issues*, 24(2), 185-216.
- Hohmann-Marriott, B. (2011). Coparenting and father involvement in married and unmarried coresident couples. *Journal of Marriage and Family*, 73(1), 296-309.
- Hook, J. L. (2006). Care in context: Men's unpaid work in 20 countries, 1965–2003. *American sociological review*, 71(4), 639-660.
- Huijnk, W., & Andriessen, I. (2016). Integratie in zicht?: de integratie van migranten in Nederland op acht terreinen nader bekeken. *SCP-publicatie (2016-32)*
- Kalmijn, M., Bernasco, W., & Weesie, J. (1996). *Households in the Netherlands 1995–Huishoudens in Nederland 1995*. Codebook of HIN95. Utrecht Universiteit: Nederland, Utrecht.
- Kalmijn, M. (1999). Father involvement in childrearing and the perceived stability of marriage. *Journal of Marriage and the Family*, 409-421.
- King, V. (2003). The influence of religion on fathers' relationships with their children. *Journal of Marriage and Family*, 65(2), 382-395.

- King, V., Harris, K. M., & Heard, H. E. (2004). Racial and ethnic diversity in nonresident father involvement. *Journal of Marriage and the Family*, 1-21.
- Lamb, M. E., Pleck, J. H., Charnov, E. L., & Levine, J. A. (1987). A biosocial perspective on paternal care and involvement. In J. B. Lancaster, J. Altmann, A. Rossi, & L. Sherrod (Eds.), *Parenting across the lifespan: Biosocial perspectives* (pp. 111–142). Chicago, IL: Aldine.
- Lamb, M.E., & Tamis-LeMonda, C.S. (2014). The Role of the Father, An Introduction. In Lamb, M. E. (Ed.), *The role of the father in child development* (4th ed.) (p. 1-31). Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons.
- Leaper, C., Anderson, K. J., & Sanders, P. (1998). Moderators of gender effects on parents' talk to their children: a meta-analysis.
- Lundberg, S., McLanahan, S., & Rose, E. (2007). Child gender and father involvement in fragile families. *Demography*, 44(1), 79-92.
- Marsiglio, W. (1991). Paternal engagement activities with minor children. *Journal of Marriage and the Family*, 973-986.
- McBride, B. A., Schoppe, S. J., & Rane, T. R. (2002). Child characteristics, parenting stress, and parental involvement: Fathers versus mothers. *Journal of Marriage and Family*, 64(4), 998-1011.
- McLoyd, V. C., Cauce, A. M., Takeuchi, D., & Wilson, L. (2000). Marital processes and parental socialization in families of color: A decade review of research. *Journal of Marriage and Family*, 62(4), 1070-1093. doi: 10.1111/j.1741-3737.2000.01070.x
- Morgan, S. P., Lye, D. N., & Condran, G. A. (1988). Sons, daughters, and the risk of marital disruption. *American journal of sociology*, 94(1), 110-129.
- Pels, T., Distelbrink, M., & Postma, L. (2009). *Opvoeding in de migratiecontext. Review van recent onderzoek naar de opvoeding in gezinnen van nieuwe Nederlanders*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.
- Rowe, M. L., Coker, D., & Pan, B. A. (2004). A Comparison of Fathers' and Mothers' Talk to Toddlers in Low-income Families. *Social Development*, 13(2), 278-291.
- Taylor, P. L., Tucker, M. B., & Mitchell-Kernan, C. (1999). Ethnic variations in perceptions of men's provider role. *Psychology of Women Quarterly*, 23(4), 741-761.
- Toth, J. F., & Xu, X. (1999). Ethnic and Cultural Diversity in Fathers' Involvement A Racial/Ethnic Comparison of African American, Hispanic, and White Fathers. *Youth & Society*, 31(1), 76-99.
- Van den Broek, A., Kleijnen, E., & Keuzenkamp, S. (2010). *Naar Hollands gebruik?*

Nederland, Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Wilcox, W. B. (2002). Religion, convention, and paternal involvement. *Journal of marriage and family*, 64(3), 780-792.

Yeung, W. J., Sandberg, J. F., Davis-Kean, P. E., & Hofferth, S. L. (2001). Children's time with fathers in intact families. *Journal of Marriage and Family*, 63(1), 136-154.

Bijlagen

Bijlage A: Correlatietabel

Tabel 4. Correlaties variabelen voor Turkse en Marokkaanse vaders en Surinaamse en Antilliaanse vaders ($n = 271$).

		Surinaamse en Antilliaanse vaders							
		Betrokken vaderschap	Inkomen	Opleiding	Gender attitudes	Religie	Geslacht kind	Leeftijd jongste kind	Aantal kinderen
Turkse en Marokkaanse vaders	Betrokken vaderschap	Correlatie	-.160	-.114	.049	.023	.101	.077	-.147
		Significantie	.162	.321	.669	.840	.377	.502	.198
	Inkomen	Correlatie	-.032	.493***	.334**	-.181	-.093	.001	.079
		Significantie	.657	.000	.003	-.114	.416	.992	.490
	Opleiding	Correlatie	.053	.286***	.444***	-.164	-.031	-.101	-.001
		Significantie	.463	.000	.000	.152	.784	.380	.991
	Gender attitudes	Correlatie	.339***	.021	.035	-.186	-.116	.051	-.063
		Significantie	.000	.770	.627	.104	.311	.660	.586
	Religie	Correlatie	-.021	-.270***	-.344***	-.016	-.040	.140	.157
		Significantie	.777	.000	.000	.826	.728	.222	.170
	Geslacht Kind	Correlatie	-.097	.039	-.163*	-.076	.170*	.160	.138
		Significantie	.180	.593	.023	.293	.018	.162	.227
	Leeftijd jongste kind	Correlatie	-.012	-.012	-.103	-.051	.127#	.098	.052
		Significantie	.872	.867	.155	.481	.078	.176	.653
	Aantal kinderen	Correlatie	-.003	-.038	-.372***	-.004	.246**	.287***	.087
		Significantie	.965	.600	.000	.959	.001	.000	.229

Noot. # $p < 0.1$; * $p < .05$; ** $p < .01$; *** $p < .001$.

Bijlage B: Regressie analyses

Tabel 5. Regressie analyse Turkse en Marokkaanse vaders ($n = 193$) en Surinaamse en Antilliaanse vaders ($n = 78$).

	Turkse en Marokkaanse vaders									Surinaamse en Antilliaanse vaders								
	Model 1			Model 2			Model 3			Model 1			Model 2			Model 3		
	<i>B</i>	<i>SE</i>	β	<i>B</i>	<i>SE</i>	β	<i>B</i>	<i>SE</i>	β	<i>B</i>	<i>SE</i>	β	<i>B</i>	<i>SE</i>	β	<i>B</i>	<i>SE</i>	β
Constante	2.515***	.139		2.614***	.208		2.218***	.216		2.910***	.223		2.721***	.322		2.670***	.341	
Inkomen	-0.000	.000	-.076	-0.000	.000	-.088	-0.000	.000	-.081	-0.000	.000	-.012	-0.000	.000	-.015	-0.000	.000	-.010
Opleiding	.046*	.021	.172	.032	.020	.120	.031	.021	.115	-.008	-.034	-.029	-.016	-.039	-.061	-.017	-.039	-.063
Gender attitudes				.172***	.039	.302	.170***	.040	.297				.053	.073	.097	.057	.073	.105
Religie				-.042	.035	-.092	-.038	.035	-.083				.029	.066	.055	.032	.067	.061
Geslacht kind							-.092	.102	-.065							.064	.135	.058
Leeftijd jongste kind	-.005	.008	-.040	-.001	.008	-.011	-.001	.008	-.007	.004	.013	.034	.002	.014	.017	.001	.014	.007
Aantal kinderen	.030	.031	.074	.028	.030	.071	.033	.031	.082	-.091	.073	-.145	-.094	.076	-.149	-.100	.078	-.159
R ²		.031			.126***			.130***			.023			.032			.035	

Noot. # $p < 0.1$; * $p < .05$; ** $p < .01$; *** $p < .001$.

Tabel 6. Regressie analyse met interactie variabelen ($n = 271$).

	Model 1			Model 2			Model 3			Model 4		
	<i>B</i>	<i>SE</i>	β	<i>B</i>	<i>SE</i>	β	<i>B</i>	<i>SE</i>	β	<i>B</i>	<i>SE</i>	β
Constance	2.574***	0.39		2.599***	.039		2.600***	.039		2.601***	.039	
Etniciteit	.126	.079	.108	.037	.082	.032	.036	.082	.031	.039	.084	.034
Inkomen	-0.000	.000	-.071	-0.000	.000	-.087	-0.000	.000	-.086	-0.000	.000	-.073
Opleiding	.029#	.018	.018	.014	.018	.055	.013	.018	.053	.014	.018	.055
Gender attitudes				.134***	.034	.249	.133***	.034	.246	.134***	.035	.248
Religie				-.026	.031	-.062	-.025	.031	-.060	-.025	.031	-.058
Geslacht kind							-.043	.080	-.033	-.045	.081	-.035
Leeftijd jongste kind	-.003	.007	-.024	-.002	.007	-.014	-.001	.007	-.010	-.001	.007	-.010
Aantal kinderen	.007	.028	.015	.005	.028	.012	.008	.028	.018	.008	.029	.018
Etniciteit*Inkomen										-0.000	.000	-.020
Etniciteit*Opleiding												
Etniciteit*Gender attitudes												
Etniciteit*Religie												
Etniciteit*Geslacht kind												
R ²		.030			.087**			.088**			.088**	

	Model 5			Model 6			Model 7			Model 8		
	<i>B</i>	<i>SE</i>	β	<i>B</i>	<i>SE</i>	β	<i>B</i>	<i>SE</i>	β	<i>B</i>	<i>SE</i>	β
Constance	2.611***	.039		2.612***	.039		2.606***	.039		2.601***	.039	
Etniciteit	.087	.087	.075	.065	.083	.056	.081	.092	.070	.046	.083	.040
Inkomen	-0.000	.000	-.068	-0.000	.000	-.074	-0.000	.000	-.087	-0.000	.000	-.079
Opleiding	.031	.020	.126	.018	.018	.072	.013	.018	.051	.012	.018	.049
Gender attitudes	.144**	.035	.266	.175***	.040	.325	.137***	.035	.253	.133***	.034	.247
Religie	-.023	.031	-.054	-.027	.031	-.063	-.043	.035	-.102	-.023	.031	-.053
Geslacht kind	-.040	.080	-.031	-.047	.080	-.036	-.037	.080	-.028	-.107	.103	-.082
Leeftijd jongste kind	-.001	.007	-.008	-.000	.007	.000	-.001	.007	-.013	-.001	.007	-.012
Aantal kinderen	.014	.029	.033	.008	.028	.018	.008	.028	.019	.009	.028	.021
Etniciteit*Inkomen												
Etniciteit*Opleiding	-.068	.037	-.152									
Etniciteit*Gender attitudes				-.150*	.075	-.157						
Etniciteit*Religie							.076	.068	.095			
Etniciteit*Geslacht kind										.160	.162	.077
R ²		.099***			.102***			.092**			.091**	

Noot. # $p < 0.1$; * $p < .05$; ** $p < .01$; *** $p < .001$.